พฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

MERIT BEHAVIOR OF ADOLESCENT IN SRIKAI SUB-DISTRICT WARIN CHAMRAP DISTRICT UBON RATCHATHANI PROVINCE

[1]พระอนิรุตต์ มุทธเสน, [2]สุชาติ บุษย์ชญานนท์ และ [3]เรืองเดช เขจรศาสตร์

[1]Phra Aniroot Moottasen, [2]Suchat Butjayanon and [3]Ruangdet Khechornsart

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ประเทศไทย

Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

.

[1]Aniroot.Moottasen@ubru.ac.th

Received: July 25, 2023; **Revised**: August 18, 2023; **Accepted**: August 31, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการทำบุญตักบาตร และเพื่อหาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสม (Mix Research) โดยใช้เครื่องมือวิจัยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ตัวอย่าง จำนวน 280 คน และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ คือด้านพฤติกรรมการทำบุญตักบาตร รองลงมา คือด้านความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญตักบาตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านความศรัทธาในพระพุทธศาสนา 2) แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าด้านความศรัทธาในพระพุทธศาสนา บิดา มารดาควรปลูกฝังให้วัยรุ่นเข้าวัดทำบุญตั้งแต่เด็กเพื่อให้เกิดความรัก และศรัทธาในพรพุทธศาสนา ด้านความเชื่อมั่นใน

---

[1]นักศึกษาปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

[3] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

หลักคำสอนของพระพุทธศาสนา การให้ความรู้โดยพระสงฆ์เป็นแกนนำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาควรทำงานในเชิงรุก คือการเข้าไปสั่งสอนธรรมกับวัยรุ่นแบบบูรณาการในโรงเรียนและชุมชน ด้านความศรัทธาในพระสงฆ์ เผยแผ่ข่าวสารด้านที่ดีของพระสงฆ์อย่างทั่วถึง และเป็นระบบแบบแผนโดยความร่วมมือของชุมชน ด้านความเข้าใจในวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ โดยในวันสำคัญทางศาสนา พระสงฆ์ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบุญ ตักบาตร การถวายสังฆทานเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน และด้านความความเข้าใจในการทำบุญตักบาตร โรงเรียน สถานศึกษาควรมีกิจกรรมตักบาตรในวันพระ และวันสำคัญทางศาสนาเพื่อที่นักเรียน นักศึกษา จะได้ทำบุญ และเป็นแบบอย่างให้กับวัยรุ่นในการทำบุญตักบาตร

คำสำคัญ : พฤติกรรม การทำบุญตักบาตร วัยรุ่น

Abstract

The objective of this research study was to study the level of merit-making behavior. and to find ways to promote merit-making behavior among adolescents in Mueang Sikai Sub-district Warin Chamrap District Ubon Ratchathani Province This research is a mixed research using questionnaire research tools. and an interview form with a sample of 280 people and a target group of 6 people. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation. and content analysis from focus group discussions.The research results indicated that: 1) A study of merit-making behavior among adolescents in Muang Sikai Sub-district Warin Chamrap District Ubon Ratchathani Province as a whole is at a high level. when considering each aspect with the highest mean respectively was the behavior of offering food to monks, followed by beliefs about making merit and offering food to monks and the aspect with the lowest average was faith in Buddhism. 2) Guidelines for promoting the behavior of giving alms to adolescents in Mueang Si Kai Sub-district, Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province It was found that on the aspect of faith in Buddhism, parents should instill in the youths from the childhood to go to temples to make merit in order to create love. and faith in Buddhism Confidence in the teachings of Buddhism Educating by monks as the mainstay of Buddhism propagation should be proactive. is to teach the Dharma to the youth integrated in the school and community Faith in the monks Spread the good news of the monks thoroughly. and is a systematic system through the cooperation of the community in terms of understanding the practices of monks on religious days Monks should provide knowledge about making merit, offering

food to monks. offering alms to bring about mutual understanding and in terms of understanding of making merit, offering food to monks, schools, educational institutions should have activities Offering food to monks on Buddhist holy day and important religious days for students will make merit and be a role model for teenagers in making merit.

Keywords: Behavior, Making merit, Adolescence

บทนำ

ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติมาเป็นเวลาช้านาน คำสอนของพุทธศาสนาได้กลมกลืนเข้ากับวิถีชีวิต และความเชื่อเดิมในสังคมไทยจนกลายเป็นพุทธวัฒนธรรมไทยซึ่งแสดงออกในรูปพฤติกรรม และความเชื่อต่าง ๆ อันคล้ายคลึงหรือปรับเปลี่ยนกระทั่งแตกต่างเบี่ยงเบนไปจากแก่นคำสอนของพุทธศาสนา นอกจากนั้นในสังคมปัจจุบันของวัฒนธรรมบริโภคนิยม ส่งผลกระทบ และมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต และความเชื่อของคนในสังคมไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ใช้ชีวิตอยู่ในเขตเมืองที่มีระดับการศึกษาสูงย่อมเป็นไปได้ว่าน่าจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต และความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา บ้างพอสมควร พฤติกรรม และความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนาของบุคคลเหล่านี้ ปะทะกับกระแสความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นตัวบ่งชี้ในระดับสำคัญถึงทิศทางการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของพุทธวัฒนธรรมไทยในสังคมเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ ซึ่งจะเป็นกลุ่มคนที่จะขึ้นมามีบทบาทสำคัญในสังคมไทยต่อไปในอนาคต

พระพุทธศาสนาถือเป็นแบบแผนของสังคมไทยที่สำคัญ และเป็นเครื่องมือฝึกพฤติกรรมของคนในสังคม หลักคำสอนเรื่องให้ทาน รักษาศีล และฝึกสมาธิภาวนาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาพฤติกรรมของคนในสังคมให้รู้จักแบ่งปัน รู้จักระเบียบวินัยของสังคม และพัฒนาคุณธรรมของบุคคล เช่น เมตตา กรุณาให้สูงขึ้น หลักคำสอนเหล่านี้กระตุ้นให้คนมีความสำนึกในความดีงามหรือความเป็นสิริมงคลในชีวิต พระสงฆ์ในอดีตได้นำมาใช้พัฒนาพฤติกรรมของคนในสังคมให้มีความประพฤติชอบทางกาย วาจา และใจ เพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม พระพุทธศาสนาเชื่อว่าถ้ามนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องมนุษย์ก็พร้อมที่จะปฏิบัติอย่างถูกต้อง คือมีพฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น ปฏิบัติต่อผู้อื่นในทางเกื้อกูลซึ่งกันและกัน นั้นคือพฤติกรรมการเข้าวัดมาทำบุญของพุทธศาสนิกชน ตามหลักคำสอนที่ว่าด้วยเรื่องทาน ศีล และภาวนา ซึ่งพระพุทธศาสนาเรียกว่า หลักการทำความดี 3 ประการ คือ บุญกิริยาวัตถุ 3 (บุญหนา จิมานัง 2545: 1)

การทำบุญให้ทานในสังคมไทยนั้นมีมาทุกยุคทุกสมัย เพราะคนไทยได้รับอิทธิพลจากหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ว่า การให้ทานจะทำให้เกิดความร่ำรวยทั้งในชาตินี้และชาติหน้า เมื่อตายไปก็จะได้ไปเกิดในสวรรค์หรือถึงพร้อมซึ่งมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพาน

สมบัติ ความเชื่อเหล่านี้ล้วนเกิดจากหลักคำสอนทางพรพุทธศาสนาทั้งสิ้น (บุญมี แท่นแก้ว 2546: 22) ยิ่งไปกว่านั้น การให้ทานยังเป็นการกำจัดความโลภซึ่งจะเห็นได้จากอุปนิสัยของคนไทย เมื่อตื่นเช้ามาก็นำอาหารมาใส่บาตรให้กับพระภิกษุ สามเณรเป็นภาพที่เห็นกันอยู่ทั่วไป การให้ทานนั้นถือว่าเป็นการทำความดีเบื้องต้นของชาวพุทธก็ว่าได้ การให้ทายย่อมได้อานิสงส์ และส่งผลดีงามแก่ผู้ให้ทาน การให้ทานโดยทั่วไป คือการให้เพื่อความอนุเคราะห์แก่ผู้ขาดแคลนที่สมควรอนุเคราะห์เพื่อสงเคราะห์ ผู้ที่ควรสงเคราะห์ เป็นการผูกมิตรภาพไมตรีหรือบูชาผู้ที่ควรบูชาเป็นการบูชาครูหรือตอบแทนคุณหรือเป็นการบำเพ็ญในบุญเขตคือ การทำงานแบบถวายแก่พระภิกษุสงฆ์ และเป็นการบำรุงพระศาสนาอย่างแท้จริง สำหรับการใส่บาตรนั้นจะมีพระภิกษุสงฆ์มาบิณฑบาต คำว่า “บิณฑบาต” หมายถึง การนำอาหารใส่ลงไปในบาตรของพระภิกษุ (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต 2551: 182) การบิณฑบาตจึงเกี่ยวข้องกับพระภิกษุสงฆ์โดยตรงเป็นเครื่องมือหนุนชีวิตและเป็นกุศโลบาย ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามาจนถุงทุกวันนี้ การบิณฑบาต ถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับพระภิกษุสงฆ์ เพราะว่าการบิณฑบาตนั้นเป็นการปฏิบัติตามพระวินัยพระพุทธเจ้าทรงมอบบาตรเอาไว้ให้เป็นเครื่องมือสำหรับเลี้ยงชีพของพระภิกษุสงฆ์เพื่อต้องการให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพระภิกษุกับชาวบ้าน โดยชาวบ้านถวายปัจจัย 4 ส่วนพระภิกษุให้ธรรมเป็นการตอบแทน การบิณฑบาตเป็นหน้าที่ และกิจวัตรประจำวันของพระสงฆ์ที่พึงปฏิบัติ สิ่งนี้เป็นพุทธประเพณีที่ดีงาม เรื่องการบิณฑบาตนี้มีความสำคัญต่อพระสงฆ์ เพราะเป็นการฝึกหัดพัฒนาตน และต้องมีพละกำลังความเป็นอยู่ที่เหมาะสม โดยอาศัยอาหารจากการบิณฑบาตที่เพียงพอหรือที่เรียกว่า อาหารสัปปายะ ที่พระพุทธเจ้าเล็งเห็นความสำคัญของอาหารบิณฑบาตว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีพของพระภิกษุสงฆ์ (พระสุริยนต์ ทสฺสนีโย 2554: 2)

การทำบุญตักบาตรในอดีตมีความสำคัญต่อสังคมไทยมาช้านานเพราะวัดเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญต่อสังคมไทย เป็นแหล่งอบรมให้ความรู้ เป็นศูนย์รวมในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา วัดกับชุมชนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเพราะชาวบ้านและวัดต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อาจกล่าวได้ว่าตั้งแต่เกิดจนตายชาวบ้านมีความเกี่ยวข้องอยู่กับวัด คนไทยในปัจจุบันยังให้ความสำคัญกับวัด และการที่พุทธศาสนิกชนจำนวนมากยังให้ความสำคัญ และยังเข้าวัดมาทำบุญ ทำพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ทางวัดได้จัดเพื่อส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้ทำบุญทำกุศลในรูปแบบต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นว่าวัดนั้นนอกจากจะเปรียบเสมือนศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธแล้วยังเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของชุมชนในประเทศไทย วัดจึงเป็นแหล่งศูนย์กลางการทำพิธีกรรมต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่จะขาดไม่ได้ของแต่ละชุมชน นับได้ว่าวิถีชีวิตของคนไทยนั้นมีความผูกพันอยู่กับวัดอย่างแน่นแฟ้นมากที่เดียวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการเข้าวัดมาทำบุญทำกุศลถึงแม้ว่าปัจจุบันนี้พุทธศาสนิกชนบางส่วนอาจจะไม่สามารถเข้าไปทำบุญที่วัดได้บ่อยครั้งนัก มีโอกาสเข้าวัดทำบุญเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหรือในพิธีกรรมที่ต้องเกี่ยวข้องโดยตรงเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามวัดยังถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางการทำบุญของพุทธศาสนิกชนในปัจจุบัน สาเหตุหนึ่งที่วัดกลายเป็นศูนย์กลางการทำบุญนั้นเนื่องจากพุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ และได้มีการทำบุญกับวัด และพระสงฆ์โดยตรงนั้นจะได้บุญมากกว่าการทำบุญกับบุคคลหรือสถานที่อื่น ๆ ใน

ส่วนทางวัดเองนั้นได้จัดการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของพุทธศาสนิกชนมากขึ้น เพื่อให้พุทธศาสนิกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำบุญเป็นพิธีกรรมทางศาสนาที่ทางวัดจัดขึ้นกันตามปกติอยู่แล้ว โดยพุทธศาสนิกชนทั้งหลายสามารถเข้าร่วมการทำบุญกับวัดได้ในทุก ๆ วัน บางวัดยังมีกิจกรรมซึ่งเป็นการทำงานเพื่อสังคม โดยนำเรื่องบาปบุญคุณโทษมาเป็นแรงจูงใจในการทำบุญของพุทธศาสนิกชน ในสังคมไทยปัจจุบันมีความเจริญด้านเทคโนโลยีและมีความเจริญทางด้านวัตถุมาก แต่ด้านจิตใจเสื่อมถอยลงจากศีลธรรม ทำให้การดำเนินชีวิตเกิดปัญหาต่าง ๆ และเกิดความเครียด

ประชาชนในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ก็เป็นอีกเมืองที่ต้องทำงานแข่งขันกัน จึงทำให้ไม่มีเวลาไปทำบุญที่วัด และวัยรุ่นก็ไม่เข้าใจกิจวัตรของพระสงฆ์ ประกอบกับในปัจจุบันมีข่าวสารเกี่ยวพระสงฆ์ในด้านลบทำให้เกิดวกฤตศรัทธา จึงเป็นเหตุให้วัยรุ่นที่ไม่มีศรัทธาอยู่แล้วก็ไม่มีศรัทธาที่จะไปทำบุญตักบาตร และที่มีศรัทธาอยู่แล้วก็มีศรัทธาเสื่อมถอยลง จนทำให้การทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นลดลง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่น ในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่น และหาแนวทางส่งเสริมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อสืบทอด และรักษาไว้ซึ่งประเพณีอันดีงามของพระพุทธศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อหาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตตำบลเมือง ศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชาวพุทธวัยรุ่นทั้งหญิง และชาย อายุระหว่าง 15-26 ปี จำนวน 11 หมู่บ้าน ที่อาศัย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านอยู่ตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1,855 คน

การกำหนดขนาดตัวอย่างได้มาจากการเปิดตาราง Krejcie and Morgan (ธีระวุฒิ เอกะกุล 2550: 138) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 280 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านปรัชญาและศาสนา/ด้านจิตวิทยา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนพี่น้องในครอบครัว ปัจจุบันอาศัยอยู่กับใคร รายได้ครอบครัวต่อเดือน การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามเพื่อทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถามพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์โดยใช้สถิติความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ผลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ จากแบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ในลักษณะภาพรวม

ผลการวิจัย

1. ศึกษาระดับพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษาพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ด้านความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญตักบาตร ด้านพฤติกรรมการทำบุญตักบาตร ผลการศึกษาพบว่า ระดับพฤติกรรมด้านพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านพฤติกรรมการทำบุญตักบาตร (ค่าเฉลี่ย 3.96) รองลงมา คือด้านความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญตักบาตร (ค่าเฉลี่ย 3.64) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านความศรัทธาในพระพุทธศาสนา (ค่าเฉลี่ย 3.57) เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของวัยรุ่นในตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าความศรัทธาของวัยรุ่นในตำบลเมืองศรีไคอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านจะเห็นได้ว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือเชื่อว่าพระสงฆ์จะทำให้ได้ใกล้ชิดกับหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา (ค่าเฉลี่ย 4.48) รองลงมา คือมีความเข้าใจในวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ (ค่าเฉลี่ย 4.37) และรู้สึกมีความโชคดีที่ได้นับถือพระพุทธศาสนา (ค่าเฉลี่ย 4.24) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือมีความศรัทธาในพระพระสงฆ์ (ค่าเฉลี่ย 2.48)

1.2. ด้านความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในตำบลเมืองศรีไค อำเภอวาริน ชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือเชื่อว่า การตักบาตรเป็นการอุทิศส่วนกุศลแก่ญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว (ค่าเฉลี่ย 4.57) รองลงมา คือเชื่อว่าการทำบุญตักบาตรช่วยรักษาประเพณีของชาวพุทธ (ค่าเฉลี่ย 4.38) เห็นว่าการทำบุญตักบาตรเป็นการสั่งสมบุญ (ค่าเฉลี่ย 4.21) ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้าพเจ้าเชื่อว่าการทำบุญตักบาตรเป็นการทำบุญที่ทำให้ได้ไปสรรค์ (ค่าเฉลี่ย 3.35)

1.3 ด้านพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96) โดยมีค่าสูงสุดคือ ทำบุญตักบาตรเพราะเห็นว่าการทำบุญตักบาตรเป็นการทำความดี (ค่าเฉลี่ย 4.75) รองลงมา คือเตรียมอาหารสำหรับทำบุญตักบาตรอย่างถูกสุขลักษณะ (ค่าเฉลี่ย 4.54) เมื่อมีโอกาสมักชวนญาติมิตรไปทำบุญตักบาตรเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.30) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือจะทำบุญตักบาตรอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.28)

2. แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีดังนี้

2.1 แนวทางเสริมสร้างความศรัทธาในพระพุทธศาสนา พบว่าการให้ความรู้โดยมีพระสงฆ์ซึ่งเป็นแกนนำในการเผยแผ่ศาสนาควรทำงานในเชิงรุกคือ การเข้าไปสั่งสอนธรรมกับวัยรุ่นแบบบูรณาการในโรงเรียน และชุมชน

2.2 แนวทางเสริมสร้างความเชื่อมั่นในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา พบว่าการให้การศึกษาอบรมในพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เชื่อมั่นในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เกิดจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ได้แก่ ปัจจัยภายนอก คือสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต เช่น บุคคลต่าง ๆ รอบข้าง มี พ่อ แม่ ครู อาจารย์ เพื่อน ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนต่อการพัฒนาชีวิตของบุคคล ตลอดจนถึงสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันการศึกษามีแหล่งความรู้ที่ดี เป็นต้น ปัจจัยภายใน คือการคิดตริตรองพิจารณาใคร่ครวญด้วยตัวเองในสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจต่อปรากฏการณ์หรือสภาวะนั้นตามความเป็นจริง การคิดลักษณะนี้เรียกว่า โยนิโสมนสิการ ได้แก่ การคิดในใจแยบคาย คิดเป็นระบบ และนำมาฝึกฝนปฏิบัติ

2.3 แนวทางเสริมสร้างความศรัทธาในพระสงฆ์พบว่า การสร้างความตระหนัก และปลูกฝังให้วัยรุ่นมีศรัทธา มีศีล เชื่อกรรม มุ่งกรรม มีศรัทธาโดยพระสงฆ์ควรมีวิธีการในการอบรมสั่งสอน และเข้าถึงวัยรุ่น มีวิธีการสั่งสอนที่หลากหลายโดยผ่านสื่อมัลติมิเดีย ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเผยแผ่หลักธรรมคำสอน พระสงฆ์ควรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแบบ เชิงรุกคือการให้บ้านวัด โรงเรียนมีส่วนเอื้อต่อกันคือทั้งบ้าน วัด โรงเรียนมีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน

2.4 แนวทางเสริมสร้างความเข้าใจในวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ พบว่าการที่จะทำให้วัยรุ่นเกิดความเข้าใจวัตรปฏิบัตินั้น ควรจะให้คณะสงฆ์มีมาตรการในการสอดส่องดูแลพฤติกรรมพระสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัยให้เป็นระบบ ควรมีการจัดให้เรียนธรรมศึกษาในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม มีการเสริมแรงในด้านนี้อย่างเป็นรูปธรรม และเชิงประจักษ์ ควรมีช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสารด้านที่ดีของพระสงฆ์อย่างทั่วถึง และเป็นระบบแบบแผนโดยความร่วมมือของชุมชน

2.5 แนวทางเสริมสร้างความเข้าใจในการทำบุญตักบาตรพบว่า บิดา มารดา ควรปลูกฝังให้วัยรุ่นเข้าวัดทำบุญตั้งแต่เด็ก เพื่อให้เกิดความรัก และศรัทธาในพระพุทธศาสนา โรงเรียนควรมีกิจกรรมที่ตักบาตรในวันพระ และวันสำคัญทางศาสนาเพื่อที่ครู และนักเรียนจะได้ทำบุญและเป็นแบบอย่างให้กับวัยรุ่นในการทำบุญตักบาตร วันสำคัญทางศาสนา ก็มักจะพากันไปทำบุญตักบาตรที่วัด แต่บางคราวเช่น ในเทศกาลปีใหม่ และตรุษสงกรานต์ จะมีการชุมชนตามที่ที่กำหนดไว้ เช่น ในโรงเรียน ในสถาบันหรือในบริเวณใดบริเวณหนึ่งแล้วแต่จะนัดหมายกัน นอกจากนี้ยังมีการตักบาตรที่มีชื่อเฉพาะอีก เช่น ตักบาตรเทโว ตักบาตรข้าวสาร ตักบาตรดอกไม้ธูปเทียน พระสงฆ์ควรที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบุญตักบาตร การถวายสังฆทานเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน

อภิปรายผล

การทำบุญตักบาตร เป็นการทำบุญที่ชาวพุทธทั่วไปรู้จักและปฏิบัติมากกว่าการทำบุญประเภทอื่นๆ การตักบาตรนั้นยังถือว่าเป็นการทำบุญประจำวันของชาวพุทธ และชาวพุทธไทยเชื่อว่าการออกบิณฑบาตของพระสงฆ์เป็นการช่วยโปรดสัตว์ที่อยู่ในอบายภูมิ เช่น เปรตวิสัย ให้ได้รับส่วนบุญ ด้วยเหตุผลทางจริยธรรม การทำบุญตักบาตรจะสมบูรณ์ได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1. ต้องเตรียมใจให้พร้อม มีเจตนาให้บริสุทธิ์ทั้ง 3 ขณะ คือ ก่อนถวาย ตั้งใจเสียสละอย่างแท้จริง ขณะถวายก็มีใจเลื่อมใส ถวายด้วยความเคารพ หลังจากถวายแล้วต้องยินดีในทานของตัวเองจิตใจเบิกบานเมื่อนึกถึงทานที่ตนเองได้ถวายไปแล้ว การทำใจให้ได้ทั้ง 3 ขณะดังกล่าวนี้ นับว่ายากมาก เพราะมีเหตุปัจจัยหลายอย่างที่อาจทำให้จิตใจของเราเศร้าหมองในขณะใดขณะหนึ่งได้ 2. ผู้รับ คือ พระภิกษุ สามเณรเป็นผู้สำรวมระวัง มีข้อวัตรปฏิบัติที่ดีงามตามพระธรรมวินัย ใฝ่ศึกษาเล่าเรียน 3. สิ่งของที่ถวายจะต้องได้มาด้วยวิธีที่สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน และที่สำคัญคือสิ่งนั้นต้องเหมาะสมแก่พระภิกษุ สามเณรด้วย สอดคล้องกับพระสุริยนต์ ทสฺสนีโย (2554: บทคัดย่อ) วิจัย เรื่อง การศึกษาพระพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่า บิณฑบาต หมายถึง การตกลงแห่งก้อนข้าว อาหารที่ใส่ลงในบาตรของพระสงฆ์ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นวิถีในการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ สามเณรนั้นขึ้นอยู่กับอาหารบิณฑบาตการบิณฑบาตจึงมีความสำคัญในฐานะเป็นกรณียกิจ คือกิจที่พระภิกษุ สามเณรพึงกระทำเป็นกิจวัตรประจำวัน เป็นพุทธวงศ์ คือ พระพุทธเจ้าทั้งหลายในอดีตต่างก็มีวิถีชีวิตที่อาศัยอาหารบิณฑบาตจากผู้อื่นเลี้ยงชีพ เป็นพุทธกิจ คือ กิจที่พระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติเป็นประจำวัน เพื่อโปรดสรรพสัตว์ เป็นการเลี้ยงชีพที่บริสุทธิ์ สำหรับการบรรพชิต และการสมาทานบิณฑบาตเป็นวัตร จัดเป็นธุดงค์ที่ช่วยขัดเกลากิเลสให้ลดน้อยลงบาตรเป็นบริขารในปัจจัยสี่ บาตรมีก่อนพุทธกาลโดยใช้ผลน้ำเต้าหรือเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ขนาดใหญ่ที่แห้ง ดินเผากะโหลกผี เป็นต้น ของนักบวชสันยาสี เพื่อใช้รับอาหาร ท้าวฆฏิการมหาพรหมถวายบริขารต่อพระพุทธองค์ มีบาตรอยู่ด้วยเป็นใบแรกในพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมในการบิณฑบาตของพระสงฆ์ นั้นคือการบิณฑบาตที่เป็นกิจวัตรประจำวันของพระสงฆ์ สามเณรจึงเป็นระเบียบประเพณีที่ดีงามของชาวพุทธที่ตอนเช้าตื่นขึ้นมาได้ทำบุญให้ทานเป็นวัฒนธรรมที่ดีงามอย่างพุทธ และวัฒนธรรมของพระสงฆ์ สามเณร ก่อนออกบิณฑบาตจะต้องตรวจตรา ความเรียบร้อย มีความว่า ภิกษุผู้เที่ยวบิณฑบาต เมื่อจะเข้าหมู่บ้านพึงนุ่งห่มให้เรียบร้อย และปฏิบัติตนตามเสขิยวัตร คือ การนุ่งห่มให้ได้ปริมณฑลอย่านุ่งผ้าแบบโจงกระเบน นุ่งปล่อยชายเหมือนงวงช้าง เหมือนหางปลา นุ่งปล่อย ชายสี่แฉกคล้ายยกกลีบตาลตั้งร้อย หากนุ่งเป็นเช่นนั้น ทรงปรับอาบัติทุกกฎผู้ที่ล่วงละเมิดมีบท บัญญัติในสถานที่ที่ไม่ให้เข้าไปบิณฑบาตเรียกว่าที่ อโคจร ที่เป็นต้องห้าม และกิริยามารยาทจะต้องสำรวมระวัง เพื่อจะยังความศรัทธาให้เลื่อมในเกิดแก่อุบาสก อุบาสิกา และเอื้อเฟื้อต่อพระวินัย การรับอาหารบิณฑบาตก็รับแต่พอดี และพึงสำเหนียกว่า เราจักบิณฑบาตด้วยความเคารพ รับอาหารตามพุทธานุญาต และฉันอาหารด้วยความเคารพ ไม่ดูหมิ่นดูแคลนอาหารที่รับมาจากญาติโยม เป็นการฝึกพัฒนาตน บิณฑบาตในฐานะเป็นกุศโลบายในการเผยแผ่ และพระมหาวัฒนา ปญฺญาทีโป (2552: บทตัดย่อ) วิจัยเรื่อง ศึกษาเรื่องการบริหารจัด การปัจจัย 4

ของพระสงฆ์ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา กล่าวไว้ว่า การถือเที่ยวบิณฑบาตเป็นวัตร มีส่วนช่วยให้ศีลบริสุทธิ์ได้ง่าย เพราะการเที่ยวบิณฑบาตย่อมได้อาหารที่นับว่าบริสุทธิ์ คือไม่ต้องแสวงหาจากการประจบคฤหัสถ์ หรือประกอบเดรัจฉานวิชาทำนายทายทัก ดูดวง บอกใบ้ ทำการซื้อขาย เป็นต้น อีกทั้งยังช่วยให้ได้สงเคราะห์ผู้คนที่หวังบุญกุศลตามบ้านต่างๆ ถึงที่อยู่ เป็นการเปิดโอกาสให้คนทุกคนมีสิทธิ์ทำบุญได้เท่าเทียมกัน

ระดับพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านพฤติกรรมการทำบุญตักบาตร (ค่าเฉลี่ย 3.96) รองลงมาคือ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญตักบาตร (ค่าเฉลี่ย 3.64) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา (ค่าเฉลี่ย 3.57) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญรัตน์ อุตส่าห์ (2561: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตเทศบาลจังหวัดบุรีรัมย์ ทำการศึกษา 3 ด้าน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตเทศบาลจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าสูงสุดคือด้านพฤติกรรมการทำบุญตักบาตร รองลงมาคือด้านความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญ และค่าต่ำสุดคือ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ที่ด้านความศรัทธาในพระพุทธศาสนามีค่าน้อยเนื่องจากปัจจุบันมีข่าวสารที่เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนั้นควรที่จะได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยบุญหนา จิมานัง (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการทำบุญของชาวพุทธในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ชาวพุทธในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น ส่วนมากมีพฤติกรรมการทำบุญในระดับปานกลาง คิดเป็น ร้อยละ 71.9 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เรื่องการให้ทานกลุ่มตัวอย่างชาวพุทธส่วนมากร้อยละ 61.7 ให้ทานระดับปานกลาง เรื่องการรักษาศีลส่วนมากร้อยละ 42.1 รักษาศีลในระดับมาก และเรื่องการฝึกภาวนาส่วนมากร้อยละ 51.5 ฝึกภาวนาในระดับน้อย และมีความสอดคล้องกับศนิกานต์ ศรีมณี และคณะ (2556: 11) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคของพระภิกษุสงฆ์และพฤติกรรมถวายภัตตาหารของประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมการถวายภัตตาหารของประชาชนในเขตภาษีเจริญนั้น มีการรับรู้ประโยชน์ของอาหารที่ตักบาตรหรือถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวม และแยกรายด้าน ได้แก่ ด้านอาหาร และด้านเครื่องดื่ม จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ของอาหารที่ตักหรือถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ของประชาชน ประเภทของอาหารที่ตักบาตร ทัศนคติต่อการทำบุญ ระดับการศึกษาของประชาชน และอายุของประชาชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการบริโภคของพระภิกษุสงฆ์ในเขตภาษีเจริญ ปัจจัยดังกล่าวสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการบริโภคของพระภิกษุสงฆ์ได้ร้อยละ 22.8 ทั้งนี้ พบว่า ปัจจัยที่สามารถร่วมอธิบายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือการรับรู้ประโยชน์ของอาหารที่ตักบาตรหรือถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ของประชาชน ประเภทของอาหารตักบาตร การรับรู้อุปสรรคของพระภิกษุสงฆ์และการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติของพระภิกษุสงฆ์ การวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและทุกภาคส่วนในชุมชน ควรส่งเสริมความรู้หรือจัดโปรแกรมเกี่ยวกับประโยชน์ของอาหารที่ตักบาตรหรือถวายแต่พระภิกษุสงฆ์ให้แก่ประชาชน และควรส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์มีการรับรู้ประโยชน์ของการเพิ่มขึ้น และลลิลทิพย์

ธนสมบัตินันท์ (2559: 51-66) ได้ศึกษาวิเคราะหความเชื่อ และวิถีปฏิบัติของพุทธศาสนิกชนในการตักบาตร และถวายภัตตาหาร พฤติกรรมการฉันภัตตาหารของพระสงฆ และวิถีปฏิบัติที่เหมาะสม ในการตักบาตรถวายภัตตาหาร และการฉันภัตตาหารที่เหมาะสม เพื่อสรางเสริมสุขภาพ ที่ดีใหแกพระสงฆ จากการวิจัยพบวา สุขภาพที่ดีของพระสงฆเกิดขึ้นไดจากความรวมมือระหวางพระสงฆ พุทธศาสนิกชน และผูมีสวนเกี่ยวของ สิ่งที่กอใหเกิดความรวมมือจากหลาย ๆ ฝายสามารถอธิบายดวยแนวคิดเรื่อง “บุญ” ที่เปนสิ่งสรางปฏิสัมพันธ์ระหวางพระสงฆ และพุทธศาสนิกชน กลาวคือ พุทธศาสนิกชนตักบาตรถวายภัตตาหารเพื่อใหพระสงฆครองสมณเพศได้ ขณะเดียวกันพระสงฆก็แสดงบทบาทในการทำนุบำรุง และเผยแผพระพุทธศาสนา ปรากฏการณสุขภาพพระสงฆจึงอธิบายจากวิถีปฏิบัติของพุทธศาสนิกชนในการตักบาตร และถวาย ภัตตาหารซึ่งจัดเปนสังฆทานประเภทหนึ่งผานแนวคิดพุทธศาสนาเชิงปฏิบัติ และพฤติกรรมการฉันอาหารของพระสงฆผานแนวคิดเรื่องสุขภาพ และโภชนาการ สุภกฤษ บุตรจันทร์ (2560: บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาพฤติกรรมการทำบุญใส่บาตรของพุทธศาสนิกชน ชาวตำบลบางลูกเสือ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก พบว่า การทำบุญในพระพุทธศาสนามีหลายวิธีหนึ่งในจำนวนนั้นคือการทำบุญตักบาตร ซึ่งการทำบุญตักบาตรนี้มีส่วนสำคัญอย่างมากในการที่จะดูแลบำรุงพระพุทธศาสนา เพราะเป็นการถวายกำลังแก่พระภิกษุ สามเณรได้มีโอกาสศึกษา เล่าเรียน ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และสั่งสอนประชาชนเป็นการสืบต่อพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวรสืบไป ทั้งนี้จะเป็นผลดีแก่ผู้ปฏิบัติด้วย เพราะทำให้เป็น ผู้มีใจเป็นบุญกุศลเป็นการส่งเสริมคุณธรรม ให้เกิดขึ้นในจิตใจ เนื่องจากวิถีชีวิตของชาวตำบลบางลูกเสือ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ต่างก็มีความรู้ความเข้าใจ และเป้าหมายในการทำบุญใส่บาตรแตกต่างกันไปกล่าวถึงประเพณีทำบุญใส่บาตร ซึ่งในภาพรวมนั้นทุกคนต่างก็มีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกัน คือ ความสุข และความสบายใจในการทำบุญใส่บาตร มีความพึงพอใจในการทำบุญ มีความปรารถนาในการที่จะทำนุบำรุงพระสงฆ์ ให้มีความสุข และความสบายในด้านอาหารการกิน เพื่อที่จะได้ดูแลพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

แนวทางการจะเสริมสร้างพฤติกรรมการทำบุญตักบาตรนั้นควรปลูกฝังให้วัยรุ่นเข้าวัดทำบุญตั้งแต่เด็กเพื่อให้เกิดความรัก และศรัทธาในพระพุทธศาสนา โรงเรียนควรมีกิจกรรมที่ตักบาตรในวันพระ และวันสำคัญทางศาสนา เพื่อที่ครู และนักเรียนจะได้ทำบุญ และเป็นแบบอย่างให้กับวัยรุ่นในการทำบุญตักบาตร วันสำคัญทางศาสนาก็มักจะพากันไปทำบุญตักบาตรที่วัด เช่น ในเทศกาลปีใหม่ และวันสงกรานต์ จะมีการชุมนุมตามที่ที่กำหนดไว้ เช่น ในโรงเรียน ในสถาบันหรือในบริเวณใดบริเวณหนึ่งแล้วแต่จะนัดหมายกัน นอกจากนี้ยังมีการทำบุญตักบาตรที่มีชื่อเฉพาะอีก เช่น ตักบาตรเทโว ตักบาตรข้าวสารตักบาตรดอกไม้ธูปเทียน พระสงฆ์ควรที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับ การทำบุญตักบาตร การถวายสังฆทานเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน สอดคล้องกับพระมหาชัยนาท อรรคบุตร (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการเข้าวัดของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ศึกษากรณีวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาว่า ด้านพฤติกรรมการเข้าวัดของคนไทยทำบุญ โดยส่วนใหญ่เข้าวัดหนึ่งครั้งหรือน้อยกว่าต่อเดือน ในด้านแรงจูงใจภายนอกอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะความศรัทธาต่อเจ้าอาวาส และความต้องการวัตถุมงคล ส่วน

ความมุ่งหมายในการเข้าวัดส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นงานด้านพิธีกรรม ได้แก่ การถวายสังฆทาน การทำบุญตามวันสำคัญทางศาสนาและงานพิธี เช่น งานบวช และงานศพ

เอกสารอ้างอิง

บุญมี แท่นแก้ว. (2546). *ความจริงของชีวิต*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

บุญรัตน์ อุตส่าห์. (2560). *พฤติกรรมการทำบุญตักบาตรของวัยรุ่นในเขตเทศบาลจังหวัดบุรีรัมย์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บุญหนา จิมานัง. (2545). *พฤติกรรมการทำบุญของชาวพุทธในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาชัยนาท อรรคบุตร. (2542). *แรงจูงใจในการเข้าวัดของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ: ศึกษากรณี วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก.

พระมหาวัฒนา ปญฺญาทีโป (คำเคน). (2552). *ศึกษาเรื่องการบริหารปัจจัย 4 ของพระสงฆ์ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสุริยนต์ ทสฺ สนีโย (น้อยสงวน). (2554). *การศึกษาวิเคราะห์บิณฑบาตในฐานะเป็นเครื่องมือหนุนชีวิตและกุศโลบายในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์.

ลลิลทิพย์ ธนสมบัตินันท์. “*พฤติกรรมการตักบาตรและถวายภัตตาหารเพื่อสุขภาพที่ดีของพระสงฆ์*,”วารสารพุทธศาสน์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 23, 3 (2559): 51-66.

ศนิกานต์ ศรีมณี และคณะ. (2556). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคของพระภิกษุสงฆ์และพฤติกรรมการถวายภัตตาหารของประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

สุภกฤษ บุตรจันทร์. (2560). *ศึกษาพฤติกรรมการทำบุญใส่บาตรของพุทธศาสนิกชนชาวตำบลบางลูกเสือ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.